

การใช้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง (Information Used by Monk Teachers at Royal Temples in Giving Instruction in Phra Pariyatta Dhamma)

พระมหาภูษิต จันทร์ไพจิตร^๑

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการสอนของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง (๒) เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการสอนของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง และ (๓) เพื่อเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศและปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการสอนของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ พระภิกษุที่เป็นครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง ที่ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิจากประชากร ๓๐๐ รูป ได้กลุ่มตัวอย่าง ๑๖๙ รูป โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test) และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้สถิติ LSD

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง ส่วนใหญ่ใช้ร้านหนังสือทั่วไป รองลงมาคือร้านหนังสือจุฬาลงกรณ์ฯ และห้องสมุดภายในวัดหรือศูนย์หนังสือวัด ครูพระส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากการอ่านหนังสือ รองลงมา คือ การใช้อินเทอร์เน็ต และอ่านหนังสือพิมพ์ โดยส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลด้านศาสนาจากรายการธรรมะในโทรทัศน์ รองลงมา คือ การเป็นสมาชิกแฟนเพจธรรมะในเฟซบุ๊ก รายการธรรมะในวิทยุ และเว็บไซต์ของแต่ละวัด

๒. ครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานภาพของพระไม่สะดวกในการเข้าใช้แหล่งสารสนเทศ รองลงมา คือ สารสนเทศที่ได้รับไม่สมบูรณ์ เนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ และสารสนเทศที่ต้องการมีไม่เพียงพอ

^๑ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๓. ครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง ที่มีอายุ อายุพรรษา และระดับการศึกษา เปรียบยวธรรมต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม พบว่า ครูพระที่มีระดับการศึกษาทางโลกต่างกัมีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔. ครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวงที่มีอายุ อายุพรรษา ระดับการศึกษา เปรียบยวธรรม และระดับการศึกษาทางโลกต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคการใช้สารสนเทศโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การใช้สารสนเทศ การรู้สารสนเทศ ปัญหาการใช้สารสนเทศ ครูพระสอนพระปริยัติธรรม พระอารามหลวง

ABSTRACT

In this thesis, the researcher examines (1) the information used by monk teachers at royal temples giving instruction in Phra Pariyatta Dhamma (“the learning of revered doctrine”). Furthermore, the researcher investigates (2) problems encountered by these monks in carrying out said instruction. Finally, in addition, the researcher compares (3) the information literacy of these monks as revealed in their use of information in the course of instruction.

Using the method of stratified random sampling, the researcher selected a sample population of 169 monks from a research population of 300 monks giving instruction in Phra Pariyatta Dhamma.

A questionnaire was used as a research instrument for collecting data. Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of percentage, mean and standard deviation. In addition, the researcher employed the *F*-test technique and the least significant difference (LSD) multiple comparison method.

Findings are as follows:

1. The majority of monk teachers under study used general bookstores. Next in descending order was the Chulalongkorn University Supplementary Book Center (Chula Bannakhan Book Center) and thence temple libraries or temple book centers. The majority of the monk teachers obtained information from reading books. Next in descending order they searched for information on the Internet and read newspapers. In being recipients of information on religion, they viewed televised Dhamma programs. Next in descending order as recipients of information, they were members of the Dhamma Fan Page on Facebook, listened to Dhamma radio programs, and accessed temple websites.

2. These monk teachers encountered problems and obstacles in the use of information overall at a moderate level. The item with the highest mean was their position as monks made it inconvenient to access information resources. Next in descending order were the facts that the information they received was incomplete, the contents did not match their needs, and the information needed was insufficient.

3. The monk teachers who differed in the demographical characteristics of age, number of years serving in the monkhood, and the level of Buddhist theological study failed to display concomitant differences in information literacy overall and in all aspects. However, it was found that monk teachers who differed in the demographical characteristic of secular educational level evinced parallel differences in information literacy overall at the statistically significant level of .05.

4. The monk teachers who differed in the demographical characteristics of age, number of years serving in the monkhood, level of Buddhist theological study, and secular educational level did not overall exhibit corresponding differences in the problems and obstacles encountered in the use of information.

Key word: the information used, the information literacy, problems encountered, Phra Pariyatta Dhamma, royal temples

ในประเทศไทยนั้นได้ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย พระมหากษัตริย์บางพระองค์ทรงมีพระราชศรัทธาแก่กล้าถึงกับทรงออกผนวชเป็นระยะเวลาหนึ่งอย่างเช่น สมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไท ในสมัยอยุธยา มีพระมหากษัตริย์หลายพระองค์ที่ทรงมีความรอบรู้ทางพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง เช่น สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม เป็นต้น (จำนงค์ ทองประเสริฐ, ๒๕๕๖, หน้า ๑-๓)

พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยนับถือและเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา ศิลปะ และวัฒนธรรมไทยที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมขัดเกลาจิตใจของชนชาวไทยให้มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามแบบอย่างของพุทธศาสนิกชน ดังนั้นสถาบันพระพุทธศาสนา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง มิใช่เฉพาะความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงของสังคมไทย (สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๕, หน้า ๑)

ในสมัยโบราณ วัด คือโรงเรียนของผู้ชาย โดยมีพระสงฆ์ เป็นครูผู้อบรมสั่งสอนทั้งความรู้ทางโลกและทางธรรม ส่วนเด็กหญิงนั้น หากไม่อยู่รับใช้บิดามารดาที่บ้านก็อาจส่งไปศึกษาหาความรู้ด้านการบ้านการเรือนในวังของเจ้านายฝ่ายสตรี ความรอบรู้และความสามารถในการดำรงชีวิตของ

เด็กชายจึงขึ้นอยู่กับวัดและพระสงฆ์เป็นสำคัญ ส่วนการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในประเทศไทย ตั้งแต่โบราณ คือการศึกษาภาษาบาลี ที่เรียกว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นการเรียนภาษาบาลี เพื่อให้สามารถอ่านพระคัมภีร์ของพระพุทธศาสนา ได้โดยสะดวก เพราะคัมภีร์ของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทดัดที่นับถืออยู่ในประเทศไทยนั้น ล้วนจารึกไว้ด้วยภาษาบาลี ฉะนั้น ผู้ที่ประสงค์จะรู้พระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาให้แตกฉานจึงจำต้องศึกษาภาษาบาลีให้แตกฉาน (สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง, ๒๕๕๖, หน้า ๑)

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาของฝ่ายบ้านเมือง มาตั้งแต่สมัยโบราณ พระภิกษุหรือพระสงฆ์ มีบทบาทสำคัญในฐานะครูผู้สอนและอบรมศีลธรรมจรรยาให้กับบุตรชาวไทยมาโดยตลอด ในขณะเดียวกัน พระภิกษุหรือพระสงฆ์ก็เล่าเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าจากพระไตรปิฎก เพื่อทำหน้าที่ในการสืบทอดพระศาสนา จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาของพระภิกษุสามเณรกับการศึกษาของประชาชน เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นมาในระบบเดียวกัน มิได้แยกออกจากกันเด็ดขาดอย่างปัจจุบันนี้ (จุไรรัตน์ แสนใจรักษ์, ๒๕๓๑, หน้า ๑)

จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นพลังผลักดันที่สำคัญในการที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาของคณะสงฆ์ ซึ่งยังล้าหลังกว่าการศึกษาของบ้านเมือง สถาบันสงฆ์จึงต้องปรับปรุงหลักสูตรการเรียนรู้อ

การบริหาร การจัดการ เพื่อให้สามารถสอดคล้อง และเทียบโอนหน่วยกิตกันได้ โดยเฉพาะความรู้ ทางด้านพระพุทธศาสนาและวิธีการถ่ายทอดองค์ ความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา (สมศักดิ์ บุญปู, ๒๕๔๗, หน้า ๓๒๗)

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ไทยดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ การศึกษาการใช้และการรู้สารสนเทศ ปัญหาและ อุปสรรคการใช้สารสนเทศของครูพระสอนพระ ปริยัติธรรมในพระอารามหลวง เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ สารสนเทศของครูพระสอนปริยัติธรรมในพระอาราม หลวงให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการใช้และการรู้สารสนเทศ ของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง
๒. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศของ ครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง
๓. เพื่อเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศและ ปัญหาการใช้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติ ธรรมในพระอารามหลวง จำแนกตามอายุ อายุ พรรษา ระดับการศึกษาเปรียญธรรม และระดับ การศึกษาทางโลก

สมมติฐานของการวิจัย

- ๑.ครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอาราม- หลวงที่มีอายุ อายุพรรษา ระดับการศึกษาเปรียญ

ธรรม และระดับการศึกษาทางโลกต่างก็มีการรู้ สารสนเทศแตกต่างกัน

๒.ครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอาราม- หลวงที่มีอายุ อายุพรรษา ระดับการศึกษา เปรียญ ธรรม และระดับการศึกษาทางโลกต่างกัน มีปัญหา การใช้สารสนเทศแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ พระภิกษุที่เป็นครูพระสอน พระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง ที่เป็นสำนักเรียน พระปริยัติธรรม จำนวน ๖ วัด ได้แก่ วัดพระปฐม เจดีย์ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ วัดสุทัศนเทพ วราราม วัดเทพศิลา วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และวัดพระพุทธบาทรวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๐๐ รูป ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๖๙ รูป ซึ่งได้จากตาราง สำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีการ สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามสัดส่วนของวัดที่ครูพระปริยัติธรรมจำพรรษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง การใช้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติ- ธรรมในพระอารามหลวง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบ- สอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ พระภิกษุที่เป็นครู พระสอนพระปริยัติธรรม จำนวน ๖ วัด รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๖๙ ฉบับ ได้รับกลับคืนมาและเป็นฉบับ ที่มีความสมบูรณ์ จำนวน ๑๔๑ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๔๓ ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง และข้อมูลเกี่ยวกับการใช้และการรู้สารสนเทศ ปัญหาอุปสรรคการใช้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๖๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓๙ รองลงมา คือมีอายุในระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๓๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๑๑ ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาปริญญาธรรม ๑-๓ ประโยค จำนวน ๕๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๐๑ รองลงมา ระดับการศึกษาปริญญาธรรม ๗-๙ ประโยค จำนวน ๕๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๙ และส่วนใหญ่ระดับการศึกษาทางโลกต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๗๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖๑ รองลงมา คือ ระดับการศึกษาทางโลก ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน ๕๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘๘

การใช้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง ส่วนใหญ่มีแหล่งข้อมูลที่ใช้คือร้านหนังสือทั่วไป จำนวน ๘๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๙๙ รองลงมา คือร้านหนังสือจุฬابรรณาคาร จำนวน ๘๔ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๕๗ และห้องสมุดภายในวัดหรือศูนย์หนังสือวัด จำนวน ๖๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๙๔ ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีหนังสือส่วนตัว จำนวน ๖๘ ชื่อเรื่อง

คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๒๓ รองลงมา คือ ๕๐ ชื่อเรื่องขึ้นไป จำนวน ๔๕ ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙๑ ส่วนใหญ่ได้หนังสือส่วนตัวมาจากการซื้อ จำนวน ๑๑๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๒๗ รองลงมา คือ โยมนำมาถวาย จำนวน ๖๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๙๔ และงานบุญพิธีต่าง ๆ จำนวน ๕๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘๑ ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีการสะสมผลงานของพระที่มีชื่อเสียง คือ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) จำนวน ๘๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๑๒ รองลงมา คือ พระธรรมโกศาจารย์ (หลวงพ่อพุทธทาส) จำนวน ๖๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๕๕ และพระโพธิญาณเถระ (หลวงพ่ocha วัดหนองป่าพง) จำนวน ๔๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๑ และพระมหาวิจิตรชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี) จำนวน ๔๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓๗ ส่วนใหญ่มีความรู้ที่ได้รับจากสื่อ คือ หนังสือ จำนวน ๑๐๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๓๔ รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ต จำนวน ๙๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๕๐ และหนังสือพิมพ์ จำนวน ๖๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘๑ ส่วนใหญ่ครูพระสอนพระปริยัติธรรมจะอ่านหนังสือทุกวัน จำนวน ๘๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘๗ รองลงมา คือ สัปดาห์ละ ๓-๔ วัน จำนวน ๔๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗๙ ส่วนใหญ่ครูพระสอนพระปริยัติธรรมจะอ่านหนังสือช่วงเวลา ๑๘:๐๐-๒๔:๐๐ จำนวน ๗๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๙๐ รองลงมา คือ ๑๒:๐๐-๑๘:๐๐ จำนวน ๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๗๐ และช่วงเวลา ๖:๐๐-๑๒:๐๐ จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็น

ร้อยละ ๒๐.๕๗ ส่วนใหญ่ครูพระสอนพระปริยัติธรรมจะมีการใช้อินเทอร์เน็ตทุกวันจำนวน ๖๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓๙ รองลงมา คือ สัปดาห์ละ ๓-๔ วัน จำนวน ๔๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗๙

ส่วนใหญ่ครูพระสอนพระปริยัติธรรมจะมีวิธีสอนและวิธีเรียน จำนวน ๘๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘๗ รองลงมา คือ สื่อการสอน จำนวน ๗๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓๕ และจิตวิทยาการสอน จำนวน ๕๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔๖ ส่วนใหญ่ครูพระสอนพระปริยัติธรรมจะมีวิธีพัฒนาความรู้จากเรียนรู้ค้นจากอินเทอร์เน็ต จำนวน ๘๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๙๙ รองลงมา คือ อ่านหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน ๘๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๕๗ และปรึกษาผู้รู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน จำนวน ๗๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔๘ และเข้ารับการอบรม จำนวน ๖๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘๑ ส่วนใหญ่ครูพระสอนพระปริยัติธรรมได้เคยเข้าร่วมโครงการอบรมวิปัสสนากรรมฐาน จำนวน ๙๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๕๐ ส่วนใหญ่ครูพระสอนพระปริยัติธรรมจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลทั่วไป จำนวน ๙๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๗๙ รองลงมา คือ ผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา จำนวน ๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๐๖ และผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน ๓๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๖ และเจ้าอาวาส จำนวน ๓๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๕๓

ส่วนใหญ่ครูพระสอนพระปริยัติธรรมจะมีการรับข้อมูลด้านศาสนาจากรายการธรรมะใน

โทรทัศน์ จำนวน ๖๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๑๐ รองลงมา คือ เป็นแฟนเพจธรรมะในเฟซบุ๊ก จำนวน ๖๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒๖ และรายการธรรมะในวิทยุ จำนวน ๕๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘๔ และเว็บไซต์ต่าง ๆ ของแต่ละวัด จำนวน ๕๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๓ ส่วนใหญ่ครูพระสอนพระปริยัติธรรมจะมีการรับรู้ข่าวสารด้านการเมือง จำนวน ๑๐๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๙๒ รองลงมา คือ สังคม จำนวน ๙๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๓๘ และเทคโนโลยี จำนวน ๗๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๐๓

การรู้สารสนเทศ พบว่า ครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวงมีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ ($\bar{X} = ๓.๓๘$) รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการจัดการและการใช้สารสนเทศ ($\bar{X} = ๓.๒๑$) ด้านความสามารถในการประเมินสารสนเทศ ($\bar{X} = ๓.๑๙$) และด้านความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ ($\bar{X} = ๓.๐๗$) มีการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถกำหนดหัวข้อการเรียนรู้เพื่อเตรียมการสอน ($\bar{X} = ๓.๔๙$) รองลงมาคือรู้จักงานหนังสือ

พระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.48$) และรู้จักเว็บไซต์ทางด้านพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.38$) มีความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ๑ ข้อ คือ ทักษะการค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น ($\bar{X} = 3.43$) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ความสามารถในการเลือกใช้คำหรือวลีในการค้นหาข้อมูล ($\bar{X} = 3.16$) และ ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือช่วยค้นข้อมูลในห้องสมุด (บัตรรายการเว็บ OPAC) ($\bar{X} = 2.98$) ครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวงมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการคัดเลือกข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 3.31$) รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคุณค่าของหนังสือ ($\bar{X} = 3.26$) และความรู้เกี่ยวกับสำนักพิมพ์ทางด้านพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.18$) มีความสามารถในการจัดการและการใช้สารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถเกี่ยวกับการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า ($\bar{X} = 3.35$) รองลงมา คือ ความสามารถในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับการสอนพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.30$) และ

ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่น ($\bar{X} = 3.18$)

ปัญหาและอุปสรรคการใช้สารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สารสนเทศที่ได้รับไม่สมบูรณ์ ($\bar{X} = 3.10$) รองลงมา คือ เนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 3.09$) และ สารสนเทศที่ต้องการมีไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.08$)

ปัญหาและอุปสรรคจากผู้ใช้งานสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานภาพไม่สะดวกเข้าไปใช้ ($\bar{X} = 3.18$) รองลงมา คือ ห้องสมุดหรือแหล่งสารสนเทศอยู่ไกล ($\bar{X} = 3.04$) และ ไม่มีเวลาไปใช้ห้องสมุดหรือแหล่งข้อมูล ($\bar{X} = 3.03$) ตามลำดับ

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากแหล่งสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่มีผู้ให้คำปรึกษา/แนะนำในการค้นหาข้อมูล ($\bar{X} = 3.08$) รองลงมา คือ เพื่อนสหธรรมิก/ผู้รู้มีเวลาน้อยทำให้ไม่สามารถให้ข้อมูลที่ต้องการได้ ($\bar{X} = 3.06$) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศและปัญหาการใช้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง ดังนี้

ครูพระสอนพระปริยัติธรรมที่มีอายุ อายุพรรษา และระดับการศึกษาเปรียญธรรมต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามครูพระสอนพระปริยัติธรรมที่มีระดับการศึกษาทางโลกต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวงที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = ๓.๐๘$) มีการใช้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างจากผู้ที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ($\bar{X} = ๓.๓๓$) และผู้ที่มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไป ($\bar{X} = ๓.๕๗$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปัญหาและอุปสรรคการใช้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวงพบว่า ครูพระสอนพระปริยัติธรรมที่มีอายุ อายุพรรษา ระดับการศึกษาเปรียญธรรม และระดับการศึกษาทางโลกต่างกันมีปัญหาและอุปสรรคการใช้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

การใช้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติธรรม ส่วนใหญ่ใช้ร้านหนังสือจุฬารัตนาร้อยละ ๕๙.๕๗ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่พระสามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีความสะดวกติดต่อสถานภาพของพระภิกษุ

อย่างไรก็ตามพระภิกษุสามเณรได้มีการใช้บริการร้านหนังสือทั่วไปมากขึ้น เนื่องจากครูพระสอนพระปริยัติธรรมที่ต้องการใช้ความรู้ทางการศึกษาที่อยู่ในระดับการศึกษาทางโลกและความรู้ด้านอื่น ๆ จำเป็นต้องค้นหาความรู้เพิ่มเติมในด้านคอมพิวเตอร์ ด้านภาษา สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นต้น

นอกจากนี้ห้องสมุดของวัดเป็นอีกแหล่งเรียนรู้ที่ครูพระสอนพระปริยัติธรรมได้เข้าไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากทางวัดได้มีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นในวัดเพื่อให้พระภิกษุสามเณรและบุคคลทั่วไปได้ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้า

โดยเฉพาะวัดที่มีการเปิดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมบางแห่งได้จัดสร้างห้องสมุดขึ้น เช่น ห้องสมุดของวัดเทพศิลาที่พระราชปริยัติสุนทร (ประสาร เดชสีโล) เจ้าอาวาสวัดเทพศิลาพระอารามหลวง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ได้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๕ ห้องสมุดนี้เป็นทั้งที่ศึกษาธรรมะของพระสงฆ์และสามเณร ที่ค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียนนักศึกษาที่มาเรียนการศึกษา

นอกโรงเรียนภายในวัด เป็นที่ค้นหาความรู้เพิ่มเติมของอุบาสกอุบาสิกาที่มาทำบุญ มาปฏิบัติธรรม และชาวบ้านในละแวกนั้น

ครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง ส่วนใหญ่จึงมีหนังสือส่วนตัว จำนวน ๑-๒๐ ชื่อเรื่อง ร้อยละ ๔๘.๒๓ ซึ่งส่วนมากได้จากการซื้อ ร้อยละ ๘๒.๒๗ แสดงให้เห็นว่าครูพระสอนพระปริยัติธรรมมีความตั้งใจในการศึกษาค้นคว้า และมีความพยายามในการเข้าถึงความรู้ถึงแม้ว่าจะมีผู้มีจิตศรัทธานำหนังสือมาบริจาคให้กับห้องสมุดหรือถวายส่วนตัว แต่หนังสือดังกล่าวอาจจะไม่สอดคล้องและตรงตามความต้องการ ดังนั้น จึงทำให้ครูพระได้จัดหาซื้อหนังสือด้วยตัวท่านเอง

หนังสือทางด้านพระพุทธศาสนาและหนังสือทางโลกทั่วไป ได้มีการผลิตและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นแหล่งที่ใช้ในการติดตามความเคลื่อนไหวของวิทยาการดังกล่าว คือร้านขายหนังสือทั่วไป ซึ่งพระส่วนใหญ่ได้ไปซื้อหนังสือด้วยตัวเองที่ร้านจุฬาบรรณาคาร ร้านดอกหญ้า ร้านนายอินทร์ ร้านซีเอ็ด ที่อยู่ไม่ไกลจากวัดมากนัก

จากการสัมภาษณ์พระมหาประสาน อธิธิปญโญ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการอ่านหนังสือไว้ว่า เป็นคนรักการอ่านจะซื้อหนังสือเพื่อตอบข้อสงสัยในเรื่องต่าง ๆ และจะเลือกซื้อสื่อหลายประเภทเพื่อตอบข้อสงสัยในแต่ละด้าน

อย่างเช่น หนังสือพิมพ์ เพื่อติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ข่าวสาร สำหรับการซื้อหนังสือเพื่อที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้าในเรื่องราวที่สนใจ เช่น ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ การเมืองเทคโนโลยี ปรัชญาและศาสนา เป็นต้น และจากการสัมภาษณ์พระมหาสกาย อินทปญโญ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ปัจจัยในการซื้อหนังสือได้คำนึงถึงประโยชน์ของหนังสือเล่มนั้นว่าจะนำหนังสือเล่มนั้นไปทำอะไร เช่น อ่านเพื่อการพักผ่อน นำไปใช้ประกอบการศึกษาเล่าเรียนหรือการทำรายงานการสอน เป็นต้น ทั้งนี้เหตุที่กล่าวว่าวัตถุประสงค์ที่ต้องการหนังสือเล่มนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดก็เนื่องจากการเลือกซื้อหนังสือที่ตรงกับความต้องการจะทำให้การซื้อหนังสือนั้นคุ้มค่าและบรรลุเป้าหมายที่เราต้องการ ผู้อ่านแต่ละคนจะเลือกอ่านหนังสือต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ และจุดมุ่งหมายในการอ่านของผู้อ่าน อย่างไรก็ตามผู้อ่านควรมีแนวทางในการพิจารณาเลือกหนังสืออ่านเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด

สรุป จากการสัมภาษณ์ของครูพระสอนพระปริยัติธรรมทั้ง ๒ รูป สะท้อนให้เห็นว่าพระได้ให้ความสำคัญในการอ่านและการศึกษาค้นคว้าทั้งทางโลกและทางธรรม นอกจากนี้ครูพระสอนพระปริยัติธรรมยังมีวิสัยทัศน์ในการเลือกซื้อหนังสือ โดยคำนึงถึงประโยชน์และความคุ้มค่าเป็นสำคัญ

ครู พระสอน พระปริยัติธรรม ได้ให้ความสำคัญกับการสะสมผลงานของพระที่มีชื่อเสียง คือ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ร้อยละ ๖๓.๑๒ และหลวงพ่อกุญชร ร้อยละ ๔๒.๕๕ ซึ่งพระมหาเถระทั้ง ๒ รูปนี้ เป็นพระที่มีผลงานด้านพระพุทธศาสนาในระดับประเทศ มีผลงานทางด้านพระพุทธศาสนาในหลายลักษณะทั้งในด้านการสอน การบรรยาย การปาฐกถา การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแสดงพระธรรมเทศนา มีงานนิพนธ์ในหลายรูปแบบทั้งตำรา เอกสารทางวิชาการ และหนังสืออธิบายธรรมทั่วๆ ไปเป็นที่รู้จักแพร่หลายในวงวิชาการ (ภัทรพร สิริกาญจน, ๒๕๓๖, หน้า ๒๕)

ครูพระสอนพระปริยัติธรรมส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากหนังสือ ร้อยละ ๗๒.๓๔ รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ต ร้อยละ ๖๙.๕๐ ซึ่งส่วนใหญ่มีการใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน ร้อยละ ๔๕.๓๙ เพราะในปัจจุบันมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตกันอย่างแพร่หลายไปทั่วทุกมุมโลก ไม่เว้นแม้กระทั่งด้านการศาสนา ซึ่งถือได้ว่าอินเทอร์เน็ตเป็นประโยชน์ทั้งด้านการเผยแพร่และการแสวงหาข้อมูลของครูพระสอนพระปริยัติธรรมที่ทำให้ได้พบกับแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่ดีกว่าประหยัดเวลากว่าและพบผลงานที่แตกต่างของแต่ละสำนักเรียนของตนเอง อินเทอร์เน็ตเป็นชุมทรัพย์ความรู้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศจำนวนมหาศาลที่มีเครือข่ายกว้างขวางเชื่อมโยงทั่วโลก จนมีผู้เปรียบว่าเป็นห้องสมุดโลก อินเทอร์เน็ตเป็นโครงสร้างพื้นฐานในการศึกษาวิจัยและพัฒนาธุรกิจและการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล โดยเฉพาะ

เวิร์ล ไวด์ เว็บ ได้ก่อให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ที่เปิดกว้างในเรื่องของข่าวสารและสารสนเทศ ความรู้ ความคิดเห็น สร้างวัฒนธรรมของความร่วมมือ การวิพากษ์วิจารณ์ เสรีภาพในคำพูด การสื่อสาร เชื่อกันว่าอินเทอร์เน็ตเป็นนวัตกรรมที่ยิ่งใหญ่และมีศักยภาพสูงสุดในการเปลี่ยนแปลงสังคม (นันทา วิฑูฒศักดิ์, ๒๕๕๐, หน้า ๒๙) นอกจากนี้ยังสอดคล้องการสัมภาษณ์พระมหาเสกสรรค์ สนต์पाल (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘) ที่ชี้ให้เห็นประโยชน์ว่า อินเทอร์เน็ตช่วยให้รับรู้เรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและค้นหาสิ่งที่ต้องการจะรู้ได้สะดวกนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมทางการศึกษาได้ ข่าวสารในอินเทอร์เน็ตมีมากมายสามารถเลือกนำมาใช้ให้ตรงกับงานหรืออาชีพได้ และจากการสัมภาษณ์พระครูปลัดสุวัฒนดิลกคุณไพศาล ภทฺทวิโส (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าปัจจุบันอินเทอร์เน็ต มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษา อินเทอร์เน็ตทำหน้าที่เสมือนเป็นห้องสมุดขนาดใหญ่สามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลด้านการบันเทิง ด้านการแพทย์ และอื่นๆ ที่น่าสนใจ รวมทั้งครูพระสอนพระปริยัติธรรมสามารถใช้อินเทอร์เน็ต ติดต่อกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ และวัดต่าง ๆ เพื่อค้นหาข้อมูลที่กำลังศึกษาอยู่ได้ ทั้งข้อมูลที่เป็น ข้อความ เสียง ภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น และด้านการพักผ่อนหย่อนใจ อินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีสำหรับพักผ่อนและใช้เวลาว่างให้เกิด

ประโยชน์ โดยการค้นข้อมูลจากหนังสือพิมพ์และวารสารออนไลน์ การดาวน์โหลดวีดิโอสารคดีที่เผยแพร่เรื่องราวที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจหรือค้นหาจากยูทูบเพื่อเปิดดูเรื่องราวสาระธรรมคำสอนต่าง ๆ ของพระภิกษุสงฆ์ได้

จะเห็นได้ว่าการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับการเข้าถึงข้อมูลของครูพระสอนพระปริยัติธรรมไม่แตกต่างจากบุคคลทั่วไปที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงสารสนเทศมากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของภาสกร เรื่องรอง (๒๕๕๗) ศึกษาเรื่อง *เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ ๒๑* พบว่าเมื่อสังคมโลกได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ครูพระสอนพระปริยัติธรรมในศตวรรษที่ ๒๑ จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ให้เท่าทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ทั้งนี้ต้องพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากในวงการศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา ซึ่งเป็นแนวทางและความเป็นไปได้ในการพัฒนาครูในศตวรรษที่ ๒๑ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ เนื้ออ่อน (๒๕๕๔) ศึกษาเรื่อง *การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนของครูในโรงเรียน* ซึ่งพบว่าสารสนเทศที่ครูใช้ประกอบการสอนในระดับมาก คือ หนังสือเรียน หนังสือคู่มือหลักสูตร และ

แผนภาพ แหล่งสารสนเทศที่ครูใช้เพื่อประกอบการสอนในระดับมาก ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน ทีวี หนังสือพิมพ์ และห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนนั้น อาจมีผลมาจากฐานความรู้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของผู้ใช้ด้วย เมื่อมีโอกาสได้เป็นครูผู้สอนจึงได้ใช้สารสนเทศให้เกิดประโยชน์

สำหรับการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับวิธีการสอนของครูพระสอนพระปริยัติธรรมนอกเหนือจากการสืบค้นข้อมูลอินเทอร์เน็ตและการอ่านหนังสือแล้ว พบว่าครูพระสอนพระปริยัติธรรมได้มีการปรึกษาผู้รู้ที่มีประสบการณ์ พัฒนาความรู้โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งที่เป็นพระและฆราวาสเกี่ยวกับการสอนซึ่งจากการสัมภาษณ์พระมหาปฐม ชาคโร (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘) ได้กล่าวว่าการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีประสบการณ์ที่มีการสอนมาก่อนและได้รับคำแนะนำในการสอนให้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยปรับการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน และจากการสัมภาษณ์พระมหาไพฑูรย์ ชาดเมโธ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘) ได้กล่าวว่าผู้ที่มีประสบการณ์สามารถให้คำปรึกษาในด้านเนื้อหาที่จะสอน การใช้สื่อการสอน คำอธิบายที่ให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายที่สุด วิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เทคนิคและจิตวิทยาการสอน การย่อและขยายเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าใจรวดเร็วสร้างความมั่นใจและความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ครูพระสอนพระปริยัติธรรมมีการรับข้อมูลด้านศาสนาจากรายการธรรมะในโทรทัศน์ ร้อยละ ๔๖.๑๐ เพราะเป็นสื่อที่สามารถกระจายข้อมูลได้อย่างทั่วถึง ซึ่งรายการธรรมะมีรูปแบบการนำเสนอหลากหลายทั้งที่เป็นสารคดีหรือละครเวที และการพูดคุยสนทนาธรรมของพระสงฆ์หรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนาที่เป็นฆราวาส ทำให้รายการธรรมะในโทรทัศน์มีโอกาสเผยแพร่ถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันผ่านสื่อโทรทัศน์ได้ รวมทั้งเรื่องราวหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางพุทธศาสนาผ่านรายการต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนฤดี พิงจักคลี (๒๕๕๗) ศึกษาเรื่อง *รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของรายการธรรมะในโทรทัศน์* พบว่า การนำเสนอธรรมะผ่านรายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ซึ่งเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อปลูกฝังแนวคิดหลักธรรมะในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ด้วยการนำเสนอเนื้อหา การบรรยาย การพูดคุย การสนทนาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนและหลักปฏิบัติในรูปแบบการ์ตูน รูปแบบละคร และรูปแบบสารคดี เป็นการสอนธรรมะแบบสาระบันเทิง มีการนำเสนอเนื้อหาด้วยเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป และสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปในเนื้อเรื่อง ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องสั้นสามารถเข้าใจได้ง่ายไม่ซับซ้อน จึงส่งผลให้เกิดความน่าสนใจ และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ดึงดูดให้ผู้ชมติดตามชม

การรู้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติธรรม

ครูพระสอนพระปริยัติธรรมมีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งได้แก่ ด้านการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ ด้านความสามารถในการจัดการและการใช้สารสนเทศ ด้านความสามารถในการประเมินสารสนเทศ และด้านความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใช้สารสนเทศทั่วไป เช่น นักศึกษา หรือผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ถือว่าครูพระสอน พระปริยัติธรรมมีทักษะและความสามารถในการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับต่ำ ดังเช่นการศึกษาของเฟื่องฟ้า บุญอนอม (๒๕๕๒) กล่าวไว้ว่า ทรัพยากรสารสนเทศ คือ ข้อมูล ความรู้ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ได้มีการจำแนกแยกประเภท รวมทั้งมีการเรียบเรียงประมวลผล และแสดงออกโดยใช้ภาพ ภาษา หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งได้บันทึกถ่ายทอดลงในวัสดุประเภทต่าง ๆ เช่น วัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ และวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการวิเคราะห์จำแนกประเภทเพื่อจัดระบบ และสร้างเครื่องมือช่วยค้นให้เหมาะสม ช่วยให้ครูพระสอนพระปริยัติธรรมและนักเรียนสามารถ ค้นคว้า รวมทั้งตัดสินใจ ได้ว่าเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการหรือไม่ อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และสอดคล้องกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งพระสงฆ์เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า เป็นองค์ประกอบสำคัญของพระพุทธศาสนา เพราะคอยทำหน้าที่เผยแผ่

หลักธรรมไปยังพุทธศาสนิกชน ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์หรือครูพระสอนพระปริยัติธรรมในยุคปัจจุบันจะต้องก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำความรู้วิทยาการทางด้านต่าง ๆ ของสารสนเทศนำมาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระธรรมของพระพุทธเจ้าไปยังพุทธศาสนิกชน แม้ว่าการเข้าถึงการค้นคว้าหาข้อมูลบางอย่าง อาจจะไม่เอื้ออำนวยต่อความเป็นพระ เพราะบางสถานที่ไม่เหมาะสมกับสมณสาธิตที่ครูพระสอนพระปริยัติธรรมจะไปศึกษาค้นคว้าได้เพราะจะนำมาซึ่งโลกวิฆะอันเป็นสาเหตุให้ชาวโลกตำหนิติเตียน (คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เลียงเชียง, ๒๕๓๕, หน้า ๑๕๔)

ปัญหาที่เกิดจากสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะปัญหาสารสนเทศที่ได้รับไม่สมบูรณ์ เนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการและสารสนเทศที่ต้องการมีไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหาดังกล่าวไม่แตกต่างจากปัญหาการใช้สารสนเทศของบุคคลทั่วไปดังเช่น การศึกษาของ นฤมล เกรียงเกษม (๒๕๕๕) ศึกษาเรื่อง *การใช้สารสนเทศของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือ* พบว่า ปัญหาการใช้ห้องสมุดในสถาบันที่สังกัดจำแนกเป็น ๕ ด้าน ปัญหาเด่นที่พบคือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศในเรื่องความพอเพียงและความทันสมัย ด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อมเรื่องบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของพื้นที่การบริการ ด้านอุปกรณ์และเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการค้นหาสารสนเทศ เรื่องสมรรถนะและประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้านการบริการเรื่อง ช่วงเวลาเปิดบริการ และด้านบุคลากร

เรื่องจิตบริการของผู้ให้บริการ และสอดคล้องกับการศึกษาของ นฤมล เทพนวล (๒๕๕๐) ศึกษาเรื่อง *การใช้สารสนเทศเพื่อการสอน การผลิตผลงานทางวิชาการ และการวิจัยของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน* พบว่า คณาจารย์มีปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ ในเรื่องหนังสืออ้างอิงเฉพาะสาขาวิชามีน้อยอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน เป็นห้องสมุดขนาดกลางและอยู่ในช่วงกำลังพัฒนา ดังนั้นจึงมีจำนวนหนังสืออ้างอิงเฉพาะสาขาน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของคณาจารย์ ประกอบกับหนังสืออ้างอิงบางสาขาวิชามีราคาแพง และด้วยการจำกัดของงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือดังกล่าวเข้าห้องสมุด ดังนั้นห้องสมุดจึงมีหนังสือประเภทนี้น้อย และไม่เพียงพอกับความต้องการของคณาจารย์

อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวได้สอดคล้องกับการศึกษาของ กุทัย หาระพันธ์ (๒๕๕๕) ศึกษาเรื่อง *การใช้สารสนเทศของพระนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน* พบว่า พระนักศึกษามีการใช้สารสนเทศโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศและด้านแหล่งสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศน้อยที่สุดคือชุดการสอนและแหล่งสารสนเทศที่ใช้น้อยที่สุดคือห้องสมุดเทศบาล พระนักศึกษามีปัญหาการใช้สารสนเทศโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศและด้านแหล่งสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหา

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศในระดับมากด้านวารสารวิชาการเฉพาะสาขาวิชามีจำนวนน้อยไม่ตรงกับความต้องการ สื่อโสตทัศนไม่ทันสมัย แหล่งสารสนเทศมีจำนวนที่น้อยอ่านไม่เพียงพอกับความต้องการ และไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ แหล่งสารสนเทศภายนอก พระนักศึกษาที่มีอายุอายุพรรษามหาวิทยาลัยที่สังกัด คณะวิชา และมีวิธีการเข้าถึงสารสนเทศแตกต่างกัน มีการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน ส่วนพระนักศึกษาที่มีชั้นปีและความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุดต่างกัน มีการใช้สารสนเทศไม่ต่างกัน พระนักศึกษาที่มีอายุ อายุพรรษา และมีวิธีการเข้าถึงสารสนเทศต่างกัน มีปัญหาการใช้สารสนเทศไม่ต่างกัน ส่วนพระนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยที่สังกัด คณะวิชา ชั้นปีและความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุดต่างกัน มีปัญหาการใช้สารสนเทศต่างกัน

ปัญหาและอุปสรรคผู้ใช้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะสถานภาพไม่สะดวกเข้าไปใช้ห้องสมุดหรือแหล่งสารสนเทศอยู่ไกลและไม่มีเวลาไปใช้ห้องสมุด เนื่องจากครูพระสอนพระปริยัติธรรม มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างจากบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะกฎ ระเบียบ วินัย ของพระสงฆ์ที่ไม่อนุญาตให้ไปในสถานที่ต่าง ๆ ในบางเวลาโดยเฉพาะห้องสมุดหรือแหล่งสารสนเทศที่ตั้งอยู่ในย่านศูนย์การค้าหรือบริเวณที่ชาวโลกจะติเตียน ปัจจุบันคณะสงฆ์มีนโยบายไม่ให้พระภิกษุสงฆ์ไปเดินในที่โจครคือที่ห้างสรรพสินค้าและที่เป็นกิริยาอาการเหมือนฆราวาสที่เขาทำกันทั่วไป

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในพระอารามหลวง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

๑. วัดควรจะมีการจัดตั้งหรือพัฒนาแหล่งสารสนเทศขึ้นภายในวัดเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมของครูพระสอนพระปริยัติธรรม

๒. วัดควรมีการติดตั้งจุดเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพื่อให้มีการเชื่อมต่อออนไลน์

๓. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรสนับสนุนให้ครูพระสอนพระปริยัติธรรมได้มีโอกาสการศึกษาเพิ่มเติมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเข้าอบรม การประชุมสัมมนา หรือการทัศนศึกษา โดยเฉพาะโครงการอบรมวิปัสสนากรรมฐาน อบรมพระธรรมทูต การศึกษาพระพุทธศาสนาเชิงลึกจากต่างประเทศ

๔. การทำโครงการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติธรรม โดยขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาการรู้สารสนเทศของพระภิกษุทั่วไปและสามเณรที่ไม่ได้เป็นครูพระสอนพระปริยัติธรรม

๒. ประโยชน์ของการรู้สารสนเทศของครูพระสอนพระปริยัติธรรมในยุคปัจจุบันและในอนาคต

๓. ความคุ้มค่าของการรู้สารสนเทศหากมีการนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม ♦

บรรณานุกรม

- กุทัย ทาระพันธ์. การใช้สารสนเทศของพระนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในภาคตะวันออก
เฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช, ๒๕๕๕.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. การศึกษาของสงฆ์. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก, ๒๕๕๖.
- จุไรรัตน์ แสนใจรักษ์. พัฒนาการการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย พ.ศ. ๒๔๘๙-๒๕๒๗. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑.
- นงลักษณ์ เนื่ออ่อน. การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.
- นฤมล เกรียงเกษม. การใช้สารสนเทศของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขต
ภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช, ๒๕๕๕.
- นฤมล เทพนวล. การใช้สารสนเทศเพื่อการสอน การผลิตผลงานทางวิชาการ และการวิจัยของคณาจารย์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, ๒๕๕๐.
- นันทา วิฑูฒศักดิ์. การรู้สารสนเทศ. วารสารห้องสมุด ๕๑, ๒ (๒๕๕๐): ๒๘-๒๙.
- เฟื่องฟ้า บุญนอม. สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์, ๒๕๔๒.
- ภัทรพร สิริกาญจน. หน้าที่ของพระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติแนวคิดและบทบาทของพระคำเขียน สุวณโณ
ในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันไทยคดีศึกษา, ๒๕๓๖.
- ภาสกร เรืองรอง, ประหยัด จีรวงศ์, วณิชชา แม่นยำ, วิลาวัลย์ สมยาโรจ, ศรันยู หมั่นเดช และชไมพร
ศรีสุราช. เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ ๒๑. วารสารปัญญาทัศน์ ๕, ฉบับพิเศษ
(๒๕๕๗): ๑๙๕-๑๙๗.
- มนฤดี พึ่งจักกลี่. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของรายการธรรมะในโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๗.
- วิชา ธรรมวิจารณ์ เล่ม ๓ ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เสียงเสียง, ๒๕๕๑.
- สมศักดิ์ บุญปู. พระสงฆ์กับการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ประวัติธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักฯ, ๒๕๕๖.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ: สำนักฯ, ๒๕๔๕.